

Nr 121.

Ankom till riksdagens kansli den 3 maj 1938 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till underhåll av Tullgarns slott m. m.

(1:a avd.)

I proposition nr 257 har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslagit riksdagen att dels besluta att förvaltningen av Tullgarns slottsegendom skall i den utsträckning, som föreslagits i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 mars 1938, från och med den 1 juli 1938 övertagas av domänstyrelsen, dels medgiva att Tullgarns slott med tillhörande park och trädgård må från och med den 1 juli 1938 upplåtas till Konungens personliga bruk under hans livstid, dels ock till Underhåll av Tullgarns slott m. m. å driftbudgeten under första huvudtiteln för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 63,200 kronor.

Departementschefen har inledningsvis erinrat därom, att Tullgarns slott samt Tullgarns kungsgård jämte därtill hörande gårdar äro upplåtna till Konungens disposition, samt att Tullgarns slottsförvaltning i skrivelse den 16 augusti 1930 till riksmarskalksämberet framhållit, att hovförvaltningen årligen åsamkades betydande utgifter för underhållet av slottet, varför ett årligt anslag av statsmedel borde ställas till riksmarskalksämberets förfogande för slottets underhåll.

Vidare har departementschefen redogjort för en av riksmarskalksämberet, med anledning av slottsförvaltningens ovannämnda framställning, den 10 december 1930 till Kungl. Maj:t avlåten skrivelse och för av domänstyrelsen och byggnadsstyrelsen i ärendet avgivna utlåtanden.

I skrivelse den 4 februari 1938 har riksmarskalksämberet ånyo upptagit ärendet samt därvid hemställt, att till Konungens disposition under dennes livstid måtte upplåtas Tullgarns slott med tillhörande byggnader och park, att till slottets, byggnadernas och parkens underhåll måtte för budgetåret 1938/39 anvisas ett anslag av 62,700 kronor, mot det att hovförvaltningen avstode från de arrendeavgifter, som för närvarande utginge till nämnda underhåll, samt att till förvaltning av domänstyrelsen måtte överlämnas Tullgarns kungsgård jämte därtill hörande gårdar.

Till stöd för framställningen har riksmarskalksämberet åberopat innehållet i en av *Tullgarns slottsförvaltning* till ämbetet den 24 januari 1938 avlåten skrivelse.

I denna skrivelse hade slottsförvaltningen framhållit, att hovförvaltningens årliga utlägg för slottet numera uppginge till omkring 20,000 kronor. Härutöver räknade slottsförvaltningen emellertid med betydande engångskostnader för bland annat nya bostäder och förbättring av redan befintliga på grund av verkningarna av den nya lantarbetstidslagen och vissa ändringar i hälsovårdsstadgan. Enligt verkställda beräkningar uppginge dessa kostnader beträffande de av slottsförvaltningen utarrenderade gårdarna till 75,300 kronor och beträffande de gårdar, varav slottsförvaltningen ägde uppbära arrendemedlen, till 87,575 kronor, eller sålunda tillhopa 162,875 kronor.

Beträffande storleken av det för slottets underhåll erforderliga anslaget hade slottsförvaltningen beräknat sammanlagda anslagsbeloppet till 62,700 kronor enligt följande fördelning:

Slottsförvaltningen	kronor	6,000
Pensioner m. m.	»	3,400
Byggnaders underhåll	»	27,000
Underhåll av park och trädgård	»	22,000
» » elektriska anläggningen	»	700
» » vattenledningen	»	800
Diverse omkostnader	»	2,800
		<hr/>
	Summa kronor	62,700

Slottsförvaltningen påpekade i detta sammanhang, att sammanlagda beloppet av de av hovförvaltningen disponerade arrendemedlen efter år 1921 i medeltal uppgått till 35,272 kronor årligen.

Över riksmarskalksämbetets framställning hava utlåtanden avgivits av byggnadsstyrelsen och domänstyrelsen, vilka tillstyrkt den ifrågavarande framställningen.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

I förhållande till övriga kungliga slott intager Tullgarn i så måtto en särställning, att några medel för dess underhåll icke anvisas å riksstaten. I stället disponeras för ändamålet de arrendeavgifter, som inflyta från vissa av slottsförvaltningen och domänstyrelsen utarrenderade, till slottsegendomen hänfödda gårdar. Denna särställning för Tullgarn synes närmast vara be-tingad av vissa historiska skäl, vilka numera sakna relevans, och bygger där-jämte på den förutsättningen att inkomsterna i stort sett skulle förslå för utgifternas bestridande. Så har emellertid icke blivit fallet, utan tillskott till underhållskostnaderna har under en följd av år på grund av de för ändamålet avsedda inkomsternas otillräcklighet måst lämnas av hovförvaltningen. Då dessa tillskott uppgått till betydande belopp och hovförvaltningens utgifter under den närmaste framtiden skulle ytterligare stegras, kan nämnda för-utsättning icke längre anses föreligga. I och för sig innebära också de hit-tillsvarande anordningarna ett avsteg från de grunder, som numera bruka tillämpas för den ekonomiska förvaltningen av statens egendom. Det har med hänsyn härtill framstått som ett önskemål att få en ändring till stånd.

Enligt det nu ifrågavarande av riksmarskalksämbetet framlagda förslaget skulle samtliga utarrenderade gårdar ställas under domänstyrelsens förvaltning och slottets inkomster av arrendeavgifter upphöra. Medel för bestri-dande av kostnader för slottets underhåll skulle därefter anvisas över riks-

staten. För min del tillstyrker jag, att en sådan omläggning genomföres från och med nästa budgetår. Staten kommer därefter att direkt svara för de med slottets underhåll förenade utgifterna och tillgodogöra sig inkomsterna. Härav följer att samma regler bli gällande för dispositionen av Tullgarn som för annan statens egendom. Självfallet utgår jag dock från, att slottet med därtill hörande park och trädgård även efter omläggningen skall upplåtas till Konungens personliga bruk under hans livstid. Jag tillstyrker alltså riksmarskalksämbetets hemställan även i denna del. Till den fortsatta upplåtelsen bör riksdagens medgivande inhämtas.

Vid bestämmandet av storleken av det område, som skall upplåtas till Konungen, bör en vid slottsförvaltningens skrivelse den 24 januari 1938 fogad kartskiss tjäna till ledning.

I samband med domänstyrelsens övertagande av förvaltningen av samtliga arrendegårdarna måste vissa förhållanden ordnas, som sammanhånga med den nuvarande anordningen för slottets underhåll. Såsom allmän princip vid övertagandet bör gälla, att de naturaprestationer, som föreskrivits i de av slottsförvaltningen ingångna arrendeavtalen, liksom ock de förmåner, som i övrigt må tillkomma slottet, bibehållas oförändrade.

Enligt vad jag inhämtat, finnas föreskrifter om naturaprestationer intagna allenast i det av slottsförvaltningen med arrendatorn av kungsgården träffade avtalet. Värdet av dessa prestationer uppskattas till i runt tal 3,000 kronor per år, med vilket belopp domänstyrelsens arrendeinkomst av kungsgården således kommer att minskas under tiden för nu gällande arrendeavtal. Då jag delar styrelsens uppfattning, att domänverket endast bör belastas med kostnader, som äro hänförliga till egendomsförvaltningen, anser jag mig böra förorda, att ersättning utgår till domänstyrelsen med belopp, svarande mot prestationernas uppskattade värde. Ersättning bör jämväl utgå för de förmåner av fritt husbehovsvirke och fri vedbrand, som för närvarande tillkomma slottet. Enligt uppgift torde värdet av sistnämnda förmåner kunna uppskattas till 500 respektive 2,750 kronor.

Å Kungl. Maj:t torde få ankomma att meddela vid överlåtelsen av arrendegårdarna erforderliga beslut.

Det för nästa budgetår till slottets underhåll erforderliga anslaget uppskattar riksmarskalksämbetet till 62,700 kronor. Av slottsförvaltningens statförslag framgår, att därvid räknats med ett belopp av 3,000 kronor till ved och kol för driften av växthus. Då kostnaden härför bör belasta första huvudtitelns anslag till ved och kol för de kungl. hoven, förordar jag en minskning av det av ämbetet beräknade anslaget med nämnda belopp. Från angivna anslag å första huvudtiteln bör jämväl ersättningen till domänstyrelsen för vedbrand för slottet med tillhörande byggnader utgå. Å andra sidan bör vid underhållsanslaget bestämmande tagas hänsyn till värdet av de i det föregående omförmälda naturaprestationerna och förmånen av fritt husbehovsvirke. Härav föranledes en ökning med 3,500 kronor. Anslagets slutsumma blir alltså 63,200 kronor. För anslagets användning erforderliga föreskrifter torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Utöver anslaget skulle, såsom av redogörelsen framgår, de ändrade grunderna för slottets ekonomiska förvaltning medföra vissa engångskostnader för statsverket, framför allt på grund av nödvändiga byggnadsarbeten å arrendegårdarna. Dessa kostnader böra belasta domänverkets medel. Å andra sidan kommer domänverket att tillföras de arrendeavgifter, som nu disponeras för slottets underhåll.

Slutligen vill jag framhålla, att jag med hänsyn till ovissheten rörande slottets framtida användning icke anser mig för närvarande böra upptaga frågan om slottets och tillhörande byggnaders iståndsättande m. m.

Utskottet.

Utskottet, som icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag eller mot vad departementschefen i samband därmed anfört, får hemställa,

att riksdagen må

a) besluta att förvaltningen av Tullgarns slottsegendom skall i den utsträckning, som av departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 mars 1938 föreslagits, från och med den 1 juli 1938 övertagas av domänstyrelsen;

b) medgiva att Tullgarns slott med tillhörande park och trädgård må från och med den 1 juli 1938 upplåtas till Konungens personliga bruk under hans livstid;

c) till *Underhåll av Tullgarns slott m. m.* under första huvudtiteln för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 63,200 kronor.

Stockholm den 3 maj 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Nilsson* i Gränebo, *Johansson* i Fredrikslund, *Svensson* i Kompersmåla, *Asplund*, *Borell*, *Bergström*, *Nilsson* i Landeryd, *Gustafsson* i Benestad, *Ström* i Lidköping, *Larsson* i Varberg, *Magnusson* i Kalmar och *Bäckström*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Törnkvist*, *Eriksson* i Stockholm, *Persson* i Falla, *Jonsson* i Eskilstuna, *Ward*, *Andersson* i Södergård, *Persson* i Tidaholm, *Åqvist* och *Hansson* i Rubbestad.
